

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o **maloletého T. K.**, nar. X., bytom u matky, dieťa rodičov: matky L. K., bytom D. zast. JUDr. Martou Maruniakovou, advokátkou so sídlom Sovietskych hrdinov 200/33, 089 01 Svidník, a otca D. M., bytom Š., zast. JUDr. D. Maruščákom, advokátom so sídlom Hrnčiarska 1619/42, 091 01 Stropkov, o **úpravu styku s maloletým**, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 P 34/2014, na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 13 CoP 1/2016 a 13 CoP 2/2016, v konaní o námietke zaujatosti, takto

r o z h o d o l :

Predseda senátu Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Škrab **je vylúčený** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 13 CoP 1/2016 a 13 CoP 2/2016.

O d ô v o d n e n i e

Predseda senátu Krajského súdu v Prešove, JUDr. Jozef Škrab, predložil predsedníčke Krajského súdu v Prešove postupom podľa § 15 ods. 1 O.s.p. návrh na svoje vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci z dôvodu, že je spolu so svojou manželkou v blízkom rodinnom vzťahu k starým rodičom maloletého T. K., s ktorými sú zároveň vo veľmi dobrom priateľskom vzťahu. Matka maloletého je dcérou V. K., ktorý je bratrancom jeho manželky H. Š.. V oznámení adresovanom predsedníčke Krajského súdu v Prešove JUDr. Jozef Škrab zdôraznil, že by mohla vzniknúť pochybnosť o jeho nezaujatosti vo veci sp. zn. 13 CoP 1/2016 a 13 CoP 2/2016.

Predsedníčka Krajského súdu v Prešove predložila v súlade s ustanovením § 15 ods. 1 O.s.p. vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o tom, či je uvedený sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, vzhľadom na to, že dôvody uvedené

predsedom senátu JUDr. Jozefom Škrabom považuje za nepostačujúce pre jeho vylúčenie vo veci a nesúhlasí s jeho vylúčením z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci a má za to, že nie je dôvod pochybovať o jeho zaujatosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) pristúpil k posúdeniu, či okolnosti oznámené JUDr. Jozefom Škrabom, sú spôsobilé vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (por. Piersack c. Belgicko).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nestrannosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [por. tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (por. tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný

oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležitú, ale nie rozhodujúcu; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

O prípad, kedy by bolo potrebné u sudcu konštatovať vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, tu ide.

Predseda senátu 13 CoP JUDr. Jozef Šrab, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, vo svojej námietke zaujatosti uviedol, že má k starým rodičom maloletého bližší osobný (priateľský) vzťah. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní obsahu takéhoto vyjadrenia sudcu vychádzal z toho, že priateľským vzťahom sa vo všeobecnosti chápe vzťah takej intenzity, ktorý presahuje rámec bežnej interakcie medzi občanmi a predpokladá vytvorenie si určitého vnútorného emocionálneho vzťahu založeného okrem iného na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, t. j. takého puta, medzi jeho účastníkmi, ktoré sa navonok prejavuje, okrem iného napr. aj pravidelnými stretnutiami i za účasti ostatných rodinných príslušníkov, spoločným trávením času, rôznych pobytov a dovolení a pod. Vzťah uvedenej povahy a intenzity zakladá skutočnosť relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a je dôvodom pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci. Takto uvedené vzťahy (priateľské, či súkromné) zakladajú pochybnosť o nezaujatosti sudcu pre jeho pomer k účastníkovi konania z oboch sledovaných hľadísk (tak zo subjektívneho, ako aj z hľadiska objektívneho) a sú spôsobilé naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p.

Z dôvodov vyššie uvedených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že predseda senátu JUDr. Jozef Škrab je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 13 CoP 1/2016 a 13 CoP 2/2016.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. januára 2016

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Vanda Šimová